

Inför 1977

□ Vid ett årsskifte undrar vi alla vad det nya året skall bära i sitt te. Enligt gammal sed önskar vi varandra ett gott nytt år. Men vågar vi tro att önskingarna skall infrias?

Säkert är att 1977 dag för dag kommer att ge stora rubriker på nyhetsbladerna. Men det är sällan goda nyheter som ger de stora rubrikerna. Och våld och katastrofer, nöd och förtryck är ingenting nytt i världen.

Den som får nyheter bara genom massmedia måste frestas till hopplöshet om framtiden. I själva verket är det en mycket ensidig nyhetsrapportering.

Det är dock inte bara nedbrytande och splittrande krafter som verkar i världen. Där finns också människor som lever och arbetar för att bidra till den försoning och förnyelse de upplevt i sina egna liv.

Det är om sådana människor och vad som sker genom dem som NY VÄRLD vill rapportera under detta år.

Redaktionen vill göra sitt bästa för att tidningens förnyade yttre form inte bara skall motverka den kostnadsökning som hårt drabbar all tidningsutgivning, utan också göra tidningen till en effektivare förmedlare av goda nyheter och inspirerande tankar. ■

Den indiska tidningen Himmat, vars chefredaktör är Rajmohan Gandhi, har värdjat till sin läsekrets om bidrag till inköp av en egen tryckpress. Bakgrunden är svårigheterna att i nuvarande läge i Indien finna ett tryckeri som vågar trycka en så frispråkig tidskrift som Himmat. Mer än 50 000 rupees uppnåddes på fem veckor. I tackbrev till läsarna sade redaktionen att man gärna tar emot mer för att kunna förbättra utrustningen.

En ny epok i arbetslivet

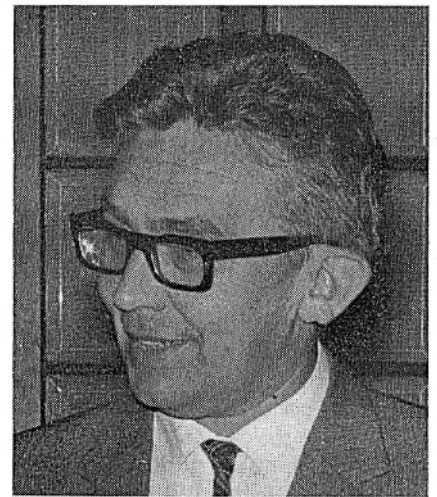
Den nya lag om medbestämmande i arbetslivet som trädde i kraft vid årsskiftet har av före statsministern Olof Palme betecknats som den betydelsefullaste reformen i Sverige efter införandet av allmän rösträtt. Medbestämmandelagen erbjuder arbetstagarna ett helt nytt medinflytande och medansvar i företaget och på arbetsplatsen.

— **Min tro är att denna nya epok i svenskt arbetsliv kan lösgöra kraftresurser och utvecklingsmöjligheter som överträffar atomenergin, säger Torsten Henriksson, teknisk direktör i Mining Transportation Co AB i Kiruna.**

Torsten Henriksson har trettio års erfarenhet av arbetslivet inom gruv- och mekanisk industri, bl a som ingenjör vid LKAB åren 1950—61, som initiativtagare till Kirunatrucken — ett välkänt begrepp inom gruvtekniken över hela världen — och som egen företagare i Mining Transportation Co. Företaget har nu ett 80-tal anställda i Kiruna men arbetar i stor utsträckning med underleverantörer som tillverkar alla delar till truckarna.

Kirunatrucken används för tunga transporter i gruvor och tunnelarbeten över hela världen och under sina många och långa resor i Europa — inte minst i öststaterna — Asien, Australien, Afrika, Nord- och Sydamerika har Torsten Henriksson kunnat foga in sina erfarenheter av svenskt arbetsliv i ett globalt perspektiv.

Själv är han alltså utbildad tekniker, uppfinnare och företagsledare — och kanske framför allt norrlänning. Men när han talar om en ny epok med oändliga utvecklingsmöjligheter är det inte i första hand en fortsatt, allt mer komplicerad och expertbetingad teknisk och ekonomisk expansion han har i tankarna. Vad han räknar med är först och främst en frigörelse av hittills outnyttjade mänskliga energire-

Torsten Henriksson

surser — av tänkande, ideer, uppslag, intresse, initiativ, ansvarstagande, även hos oss vanliga enskilda människor, på verkstadsgolvet, i företaget, i hemmet, samhället, i hela den värld där vi alla är beroende av varandra.

— Det finns på arbetarsidan en resignation som jag kan förstå, säger Torsten Henriksson. Lagstiftarna och industrins arbetsgivare, tekniker och administratörer har ofta nog gjort stora misstag som fått svåra konsekven-

(Forts. på sid. 4)

De blev fria i fånglägren

□ Djupt inne i människans själ bor en oförklarlig kraft som är starkare än alla förtryckets och förintelsens yttre krafter, hur övermäktiga de än kan synas. Den människa som följer den inre röstens ledning — själens och frihetens röst — den människan har en chans att stå emot våldet och det onda. Men först måste hon avstå från allt det som den synliga världens makter kan ta ifrån henne.

Så sammanfattas Alexander Solzjenitsyns och en rad andra ryska författares egna vittnesmål om sina djupaste erfarenheter i de sovjetiska fängelserna och lägren, i en artikel i de ryska dissidenternas internationella tidskrift *Kontinent*. Artikeln är skriven av Mihailo Mihailov som i februari i år dömdes till sju års fängelse i Belgrad. Det är därifrån han smugglat ut texten.

Förutom Solzjenitsyn är det särskilt Panin, Schifrin och Sinjavski som i sina böcker gett Mihailov materialet till hans tankar om "den mystiska erfarenheten av att förlora friheten".

Alla är överens om, skriver Mihailov, att ofriheten i fängelser och läger varit den betydelsefullaste erfarenheten i deras liv. Trots att de måste utvärda det värsta fysiska och psykiska lidande upplevde de samtidigt stunder av en högsta lycka som människor ute i friheten aldrig skulle kunna föreställa sig.

Dessa författare har upplevt situationer där de var hotade till både kropp och själ. Men de har både själva och bland sina medfångar gjort den paradoxala erfarenheten att de som försökte klara sin fysiska existens på själens bekostnad förlorade bådadera, medan de som var beredda att offra kroppen för själens sak blev bevarade också fysiskt, enligt någon mystisk lag och på ett sätt som de inte väntat sig.

Om en människa lyder rösterna djupt inne i sin själ — gentemot alla yttre omständigheter, egna önskningar och planer, förnuftsiskäl och hot om fysisk undergång, för att inte tala om allmänna opinionen — då öppnas för den människan nya vägar. Dessa vägar leder inte bara till bevarandet av det som hon gett upp för att lyda den mystiska inre kompassen utan också till uppfyllandet av hennes hemligaste önskningar.

Om en människa å andra sidan söker förverkliga sina egna planer och begär för att rädda sitt liv och undslippa fysisk undergång genom hand-

lingar i den synliga världen som står i motsats till den inre röstens bud, då fortsätter ödet sitt lopp och krossar förr eller senare det som åstadkommits i olydnad mot den inre röst.

Människan har frihet att avgöra om hon vill eller inte vill lyda denna oförklarliga och ändå högst verkliga röst.

Den smärtsamma erfarenheten av ofrihet gör människan fri. Obevekligt öde och frihet existerar sida vid sida. Det beror på människan själv om hon lämnar sig åt ödet eller friheten.

För att räddas behöver en människa inte makt, utan frihet. Och friheten kommer inte av kunskap utan av tro. Tron ensam gör det möjligt att lyda den inre rösterna som inte kan "objektivt" bevisas. Den kamp som i dag förs i de totalitära staterna är i verkligheten inte politisk utan religiös, skriver Mihailov.

Att lyda den inre rösterna betyder att se handlingar i tiden i evighetens perspektiv. En sådan erfarenhet är möjlig

inte bara för den som förlorar friheten under extrema förhållanden utan för alla som lever på denna jord. Det är angeläget att inse att förlusten av friheten förr eller senare väntar oss alla. Sjukdom, katastrofer, olycka och död är bara andra former av arrestering, rannsaking, fängelse och fångläger. Ingen kan undgå dem.

"Bara den är fri som frigör sig från den inre träldomen", säger Schifrin.

Erfarenheten av att förlora friheten har bevisat, konstaterar Mihailov, att varje människa är i stånd att själv uppnå fullständig frihet och att det står i hennes makt att förändra världen på den mystiska lagens grund.

Erfarenheten har också visat människans öde inte är bestämt av världsliga makter och yttre fysiska krafter, utan endast av den mystiska makt som sedan uråldriga tider kallats "Gud" och vars förhållande till människan tycks bero på hennes förhållande till sin egen inre röst. ■

Stolpes kamp mot nazismen

□ Sven Stolpe är en kämpe och han är känd för sin slagfärdighet. Men i hans båda senaste memoarböcker (*Stormens år* och *Krigstid*) får man läsa ytterst lite om de sår Stolpe tillfogat andra. Däremot får man en djup och på många sätt gripande inblick i hur han själv sårats av sina motståndare.

Memoarförfattare är ofta sina egna försvarsadvokater, och ytterst sällan har de så mycket humor och distans till sig själva att de kan skratta åt sina misslyckanden. Detta gäller också i viss utsträckning Sven Stolpes böcker, som emellertid blir mera läsvärda än de flesta memoarböcker på grund av författarens oförskräckta ärlighet om de svårigheter och strider han gått genom.

De är engagerande och aktuella böcker. Orsaken är att Stolpe fortfarande befinner sig mitt i dagens idékamp. Han är inte en betraktare som ser tillbaka på sitt livsverk från en lugn och upphöjd utsiktspunkt.

Den tyska nazismen växte sig stark och krossades under den tidsperiod som behandlas i de båda böckerna. I dagens Sverige är de flesta eniga om att Hitler var en bloddrypande bödel och att nazismen är en av världshistoriens avskyvärdaste företeelser, som ännu inte spelat ut sin roll.

Men vad berodde det på att miljoner människor i en kulturnation som Tyskland accepterade Hitler? Och varför föll en rad av Sveriges mest lysande intellektuella under 30- och 40-talen för nazismen? De frågorna ställer Stolpe i sina memoarböcker.

Detta är frågor som förtjänar ett ordentligt svar. Om vi inte finner det svaret har vi egentligen ingenting om diktaturens väsen, hur mycket vi än slår omkring oss med antinazistiska eller antistalinistiska slagord. Och då finns risken att vi inte känner igen näste diktator, när han dyker upp någon sorts skyddande förklädnad.

Stolpe är väl medveten om denna risk. I inledningskapitlet till *Krigstid* frågar han om Hitlers utomordentliga suggestionskraft var en tillräcklig förklaring till att en stor del av ett gammalt kulturlands bästa ungdom föll för honom. Stolpe besvarar frågan med nej. Han tycks mena att Hitler hade en hemlig bundsförvant någonstans inne i kulturellt högstående tyskar — och svenskar: "Aldrig har de värden som vi kallar de västerländska haft en fruktansvärdare fiende (än Hitler). Det är oäktheten i vårt eget liv, den uppenbara falskheten i vår egen hållning, den bristande personliga täckningen för våra ideal som givit ho-

(Forts. på sid. 7)

Leva för andra är räddningen

Varifrån kommer lusten att ge? Lusten att äga och samla på sig är synbarligen allmänmänsklig. Kanske också att dela med sig lite grann förnöjer de flesta. Men när en drift att ge ut av sig och sitt passerar gränsen för all konvention och blir en hel livsstil hos en människa, väcker detta frågor: Av vilka motiv? Med vilka risker? Till vad nytta?

Ny Värld frågade Peggy Hedlund.

— Jag tror inte jag var särskilt generös från början. Vet inte om jag är det nu heller. Men jag hade en gång en stor upplevelse som gjorde mig färdig ge vad som helst.

Den inträffade ett par år sedan jag blivit änka. Min man dog redan 1949 efter sex års äktenskap. En cancer bröt snabbt ner denna unga, starka, av alla älskade människa, och jag vägrade in i det sista tro att han skulle gå bort. Han hade "burit mig på händerna" som det hette på den tiden. Den förlorade tryggheten blev en chock för mig.

Men efter begravningen hörde jag en dag en röst i mig: "Gå vidare och se dig inte tillbaka". Jag var inte religiös, men rösten hjälpte mig. Kanske den också förberedde mig på det som skulle hända senare.

Någon i min omgivning hade flykthört talas om en plats i Schweiz hette Caux dit folk kunde komma och få någon grund att stå på. En veckas vistelse där för den rotlösa änkan skulle kanske göra henne gott. Jag for dit, utan att veta vad som för-siggick där, utan att känna någon människa. Det blev en enorm upplevelse.

Dittills hade jag umgått i en begränsad krets av så kallad överklass. I Caux kom jag mitt i en blandning av de mest skilda typer från hela världen. I samtal med dem såg jag plötsligt vad mitt och min klass'själviska sätt att leva hade framkallat för andra människor: arbetslöshet, barndödlichkeit, svält. Det gick djupt i mig.

Tredje dagen i Caux var jag först väldigt olycklig och sedan upplevde jag Gud. Det kan jag inte förklara, men jag slöt ett kontrakt med honom att den förändring av världen som Caux arbetar för, ger jag mitt liv åt.

Det var som att finna pärlan, den där som det står om i bibeln att den

är så dyrbar så man går bort och säljer allt man äger och köper den. När jag kom hem igen, hade jag en väldig lust att ge.

Under loppet av en kort tidsperiod fick jag två större arv och jag gav rubbet — som man säger nu för tiden — till människor som kämpar för en moralisk upprustning i världen. Varför blev jag så fri efteråt? Så orädd?

Jag ser inga pengar som mina, jag bara förmedlar dem till något jag tror hundraprocentigt på. Och detta ger mig en samhörighet med hela världen. Jag ska inte förneka att djävulen viskat ibland om försiktighet, men honom vill jag inte höra på.

Naturligtvis kan det finnas en fres-telse att ge för att bli omtyckt. Man får ju tack för gåvor. Men efter ett antal tackkort betyder de faktiskt ingenting längre.

Ställde mig vid spisen

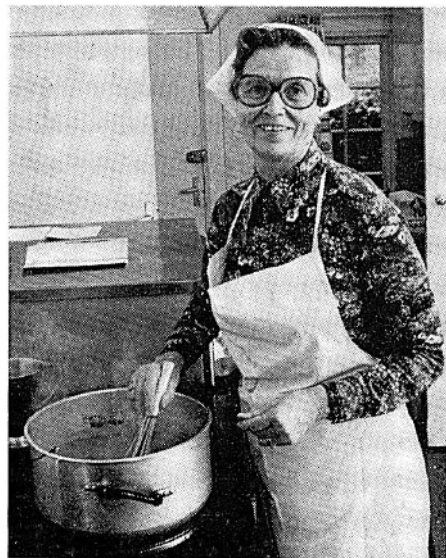
Tid och krafter ville jag också ge. Jag började att ställa mig vid spisen i en liten enkel lägenhet som förr var Moralisk upprustnings samlingsplats i Stockholm. Min träning i matlagning var usel, så det blev klumpig sås en del dagar och brända pannkakor på torsdagarna. Men jag lärde mig.

Det började kännas som en brist att jag inte skaffat mig en grundlig yrkesutbildning. Intellectuell är jag inte, men en fransk kokskola hade varit perfekt, så som jag gillar att organisera i ett stort kök.

I ett sådant jobbar jag nu ändå, åtminstone ett par dagar i veckan. Rygg och höfter är slitna numera, värken hänger i och jag rör mig lite illa, men roligt har jag i det mycket större kök som nu finns i Moralisk upprustnings centrum.

Samarbetet med de andra där är det viktigaste. Folk droppar in för att hjälpa. Rätt vad det är kommer någon som inte ser glad ut. Då måste man fråga varför. Vi pratar och ber tillsammans. Sedan klarar vi måltiden fint fast vi inte är professionella. Men köket fungerar inte utan ärlighet.

Livet är fantastiskt, och allt bättre tycks det bli. Man går liksom mot ett stort ljus. Kanske lidande kommer, kanske tiderna blir svåra, kroppen blir

Peggy Hedlund

äldre och sämre. Men själen blir yngre. Och vi borde göra som barnen, leva för stunden, utan fruktan. Den tro vi har fått kan ingen ta ifrån oss vad som än händer.

Hemma i radhuset har jag en bra stol som passar min dåliga rygg, och där tillbringar jag morrontimmen mellan 7 och 8 ensam med Gud. Gäster som bor hos mig för att vila sover då i allmänhet. Att ha folk i huset är det bästa jag vet, både sådana som vilar en tid och de som kommer för måltid och ett samtal. Ungdomar kommer också. För många av dem har jag berättat om hela mitt liv med synder och allt. Jag tycker inte man ska ha några hemligheter.

Om resultatet av det man gör vet man ju inte mycket. Ideligen gör man fel. Då är det bra att ha vänner som genomskådar en. "Du har en hård ton mot din syster", sa en vän till mig. Och jag insåg att jag missunnar min syster att vara bättre och mer älskad än jag. Jag fick be om förlåtelse.

Vänskapen är obetalbar. Men lika lite som jag äger pengarna, tiden, krafterna och hemmet, lika lite är några vänner speciellt mina. Allt ska man dela med sig.

Att leva för andra är räddningen. Börjar vi tänka på oss själva kommer allt eländet. Omoralen kan man kalla det. Självskheten är det. Lever vi för andra får vi visserligen offra vår bekvämlighet, men om sanningen ska fram är det riktigt tråkigt att ha det bekvämt.

Egentligen längtar man ju efter ett enda: att komma närmare Gud. Gud i småsaker också. Någon sa mig en gång att Gud är för stor för våra detaljer. Men det är väl just för att han är så stor som han hinner med alla små saker.

Intervjuare: Ingeborg Ekman

Världskonferens i Caux

9 juli – 5 september

"Vår generation måste välja mellan själviska mål och mänsklighetens behov." Så formuleras ett av de val vi idag står inför i inbjudan till årets världskonferens i Caux, Schweiz. Konferensen börjar den 9 juli och pågår till den 5 september.

"Valet står mellan den kräftsvulst som inflation, arbetslöshet och anarkistisk revolt utgör och den livskvalitet som växer fram när människor söker leva efter absoluta moraliska normer," heter det vidare.

"Valet gäller de fattigas världsvida klasskamp mot de rika eller en frivillig omfördelning av råvarorna och de materiella och mänskliga resurserna. Vårt begär efter materiella ägodelar eller en moralisk och andlig växt."

I Caux har människor under de senaste 30 åren erfarit att dessa

frågor sätts in i ett perspektiv som ger hopp. Det växer fram när människor i tro satsar på en gemensam uppgift antingen de kommer från fattiga eller rika länder, antingen de är unga eller äldre, politiker, skolfolk, industriledare, arbetare, hemmafruar, konstnärer eller tillhör någon av världens kämpande minoriteter.

"Vad trons människor under efterkrigsåren gjorde för att skapa förutsättningarna för en försoning mellan Västeuropas folk, det måste nu göras för att ett nödvändigt samarbete skall komma igång mellan industri- och utvecklingsländerna," säger den engelske diplomaten ambassadör Archibald Mackenzie i ett uttalande som citeras i årets Caux-inbjudan.

En ny epok i arbetslivet (Forts. från sid. 1)

ser. Så har det inte minst blivit när staten gript in. De värst drabbade har varit arbetarna som kanske hela tiden sett och känt misstagen men inte sett några möjligheter att rätta till dem. De utbildade och intellektuella i företagsledningen har i det längsta kunnat bemöta arbetstagarna med överlägsna argument för sina missgrepp.

— Och hur skulle människor, som aldrig fått tillfälle att ta verkligt ansvar, kunna känna sådant ansvar för ett företag? Arbetarna måste ju säga sig att de småsaker de sysslar med — och de misstag de också gör — är tämligen betydelselösa i jämförelse med de högre tjänstemännens som har verklig anledning och möjlighet att ta ansvar — och har lönen tillmätt efter detta ansvar.

— Jag har många exempel från min verksamhet som kan bekräfta att där folk fått möjlighet att känna ansvar så har de också tagit ansvar, säger Torsten Henriksson.

— När vi en gång införde kollektivackord ökade utnyttjningsgraden på en truckpark från 65 till 85 procent. Det visade sig att de enskilda i kollektivet tog mer ansvar inte bara för den

egna insatsen utan också för den gemensamma arbetsuppgiften.

— Ett annat och färskt exempel har vi från tillverkningsrationaliseringen på trucksidan. Här fick arbetarna fullständig frihet att med erfarenhet från tidigare monteringar genomföra en förenkling av hela monteringen.

Resultatet blev en höggradig förenkling av hela den komplicerade samordningen av slangar, ledningar, ventiler osv. När arbetarna behövde hjälp med någon detalj kallade de på teknisk hjälp. I det fallet blev det alltså arbetarna som gav jobb åt ingenjören. Och den förenkling som blev resultatet hade aldrig kunnat åstadkommas av konstruktörer som bara stått vid ritbrädet.

— Naturligtvis kan det ta sin tid innan det nya medansvaret blommar ut i nya ideer och uppslag. Men när människor på arbetsplatsen, som har den rätta känslan i händerna och modellen i huvudet, börjar engagera sig i de olika arbetsoperationerna inom en självstyrande grupp, då kan de göra fantastiska saker och då växer det naturligt fram ett nytt intresse för hela företaget.

— Jag menar att det finns oerhörda gömda resurser i varje människa, särskilt i vår tid när det teoretiska kunnandet är så orimligt övervärderat i förhållande till det praktiska och när hela utbildningen på det sättet kommit på sned.

— Detta gäller också arbetsledning och "personaladministration". De som är utbildade till ingenjörer förstår inte alltid att ta hand om människor. Arbetsledarna stöps i ungefär samma form utifrån vissa personaladministrativa grundgrepp i utbildningen. Hela vår utbildningssituation har på ett underligt sätt kommit på efterkälken i förhållanden till vad som krävs för att ta vara på de skapande möjligheter som finns i lika hög grad hos dem som står på verkstadsgolvet och i andra praktiska uppgifter som hos teoretiskt högt utbildade som hittills varit den helt dominerande parten i arbetslivet.

— Denna arbetsgivardominans har varit det stora hindret för arbetstagarna att själva vidarutvecklas och att vidareutveckla hela gemenskapen inom vårt arbetsliv. Nu står vi inför en ny demokratiseringsprocess i arbetslivet där den tidigare dominansen uppifrån inte längre är något hinder.

— Tvärtom tror jag att det som nu kan bli hindret för arbetstagarna att verkligen utnyttja den nya situationens möjligheter ligger i den ovilja, oförmåga eller otro som den tidigare situationen har lämnat efter sig. Nu går det inte längre att skylla på några yttre hinder.

— Kan man se detta faktum i ögonen tror jag att det nya utgångsläget innebär oanade möjligheter. Vad skulle det finnas för problem som vi inte nu har möjlighet att lösa gemensamt?

— Vi behöver på öm håll i arbetslivet lösgöra den oerhörda kraft som varit låst av vår fruktan och misstro. Men den nya friheten och de krafterna kan utlösa en dynamik i olika riktningar. Det kan bli nya missgrepp med oöverskådliga konsekvenser.

All energi är andlig

— All kraft, all energi är egentligen av andlig art. Vi får egen del av den efter måttet av vår tro. Jag skulle vilja säga: efter Kristi lag som inte är något yttre tvång utan en frihet under absolut ansvar. Går jag in under detta ansvar kommer jag också in i vad jag skulle vilja kalla den helige Andes dynamik, och det är här som de oanade kraftkällorna och möjligheterna öppnar sig, på alla områden, i vårt personliga liv och i arbetslivet.

(Forts. på nästa sida)

Det började i Schwarzwald

När seklet var ungt, byggdes ett hotell i den lilla sydtyska staden Freudenstadt i Schwarzwald. Det hade tolv rum och låg alldeles intill järnvägsstationen.

I barrskogar och backar däromkring vandrade alltfler sommargäster. Man av den härliga luften. Freudenstadt började få ett namn i hela Europa som semesterparadis.

Tolvrumsshotellet vid järnvägsstationen räckte inte till. Ernst Luz, den unge och arbetsglade ägaren som byggt det, beslöt att göra något större.

Så började han bygga hundrums-hotellet Waldlust. Folk skakade på huvudet åt Ernst Luz. — Han förbygger sig! Och åt öster — alldeles för blåsig!

Men Ernst Luz stod på sig. — Om vi bygger åt öster kan gästerna se solen gå upp, sa han. Folk som stiger upp tidigt kan inte vara dåliga människor.

Och gäster strömmade till från alla av Europa. Ernst Luz med familj det hela.

Barfota i gräset

En hotellägare med blomstrande verksamhet har hela tiden fullt upp

— Det här kan låta mystiskt och orealistiskt. Men jag talar av erfarenhet. Jag har sett så mycket av den dynamiken i andra människor att jag räknar med den. Jag har sett att när människor verkligen får möjlighet att ta ansvar, så växer och utvecklas detta ansvar på ett naturligt sätt. Här finns det en inre dynamik som gör att intrycket av ansvaret för den egna arbetsuppgiften växer till ett ansvar för hela företaget, omgivningen, samhället, hela världen.

— Är jag verkligen inställd på att göra min närmaste arbetsuppgift på bästa sätt så innebär det ju faktiskt att jag gör den världsförbättring som jag just nu har ansvaret att göra för

att göra — men mest på sommaren. Ernst Luz brukade stiga upp tidigt. Vid femtiden var han i farten, drog ett par byxor utanpå nattskjortan, tog på sig en gammal slokhatt och ett par sandaler. Och så vandrade han iväg. Skogsbrynet och ängarna ovanför hotellet älskade han. Där ville han gå barfota i gräset. Han brukade ha med sig en bok, och han satte sig på en bänk för att läsa och ta sig en funderrare.

En morgon — det var i början på trettioalet — satt mannen i slokhatt försjunken i sin bok. På en annan bänk med en annan bok satt en främling. Luz märkte honom inte. Han hade för vana att prata lite för sig själv när han var där uppe alldeles ensam om mornarna. Nu slog han igen boken med en smäll och sa högt: — Ja, så ska det göras!

När han såg upp, märkte Ernst Luz att han inte var ensam. Främlingen hälsade.

— Vad betyder det där som ni sa? frågade han.

— Jag funderar bara på min dag, svarade Ernst Luz. Det gör jag alltid här uppe på mornarna. Och jag älskar att gå barfota i gräset dessutom.

min nästa, för alla människor i världen.

— Följer jag upp denna tanke, så får varje tanke, varje uppgift, varje handling en helt ny betydelse. Den leder mig in i ett allt större sammanhang, ett allt större ansvar. Jag blir allt mer medveten om mitt ansvar för och mitt beroende av alla människor i världen.

— När jag lever under detta ansvar får jag också uppleva den helige Andes dynamik. Då kan jag använda också min naturliga fruktan som ett styrmedel och en kraftkälla. Men så snart jag frestas att bli stor och stark i mig själv tappar jag kraften.

Intervjuare: Nils Gösta Ekman

— Varför måste ni fundera på dagen? undrade främlingen.

— Jag har en stor familj och ett stort företag, svarade hotellägaren. Man behöver tänka efter. Det är inte alla gånger det går så bra. Ibland måste jag se till köket. Igår hade jag ett litet gräl med någon. Det måste jag klara upp.

Waldlust — det är jag!

Främlingen nickade förstående och sa att han var van att göra något liknande varje morgon. Det var därför han satt där uppe nu.

— Men jag är ny i Freudenstadt, tillade han, så jag är inte bekant med hotellet och människorna ännu. Det var igår kväll jag kom. Jag bor på Waldlust.

— Waldlust — det är jag! förklarade Luz. Om några timmar när ni ser mig där nere i hallen och jag har tvättat och rakat mig, då känner ni inte igen mig.

Men visst gjorde främlingen det. Hans namn var Frank Buchman. Från den morgonen var han och Ernst Luz de bästa vänner. Hotellägaren inkluderades i allra möten som Frank Buchman höll med sina vänner från Oxfordgruppen som var där på besök.

Två år senare, 1935, dog Ernst Luz. Men familjen fortsatte med hotellrörelsen. Och Frank Buchmans vänskap gällde dem alla och stod sig genom årtiondena.

Det var här på Hotel Waldlust som Frank Buchman dog 1961. Staden har uppkallat en av de vackra promenadvägarna i Freudenstadt efter honom. Man kan följa "Frank Buchman Weg" ända upp till ängarna och skogsbrynet, där mannen i slokhatt och främlingen träffades en sommarmorgon.

Och just här var det också som Frank Buchman 1938 inspirerades av tanken: "Nästa stora steg för världen gäller en andlig och moralisk upprustning."

Gerd Jonzon

Själva andan på jobbet

□ Industrins uppgifter och problem inom olika industriländer påminner mycket om varandra.

Från ett seminarium kring industriella frågor, som nyligen hållits i Australien, rapporteras att medbestämmanderätten, meningsfullt arbete, livskvalitet och mänsklig omsorg i behandlingen av de enskilda individerna sysselsätter både företagsledningarna och fackligt engagerade. Seminariet ägde rum i Armagh, Melbourne, konferenscentrum för moralisk upprustning. 150 deltog.

Bakgrunden till de frågor som behandlades formulerades av sekreteraren för arbetsgivarförbundet i delstaten Victoria, Ian Spicer. "Vi står inför den väldiga uppgiften att på nytt formulera en allt omfattande målsättning för vårt land, som samtidigt ger de gamla en känsla av trygghet och inspiration åt de unga", sade Spicer. "Vi omges av länder som behöver all den hjälp vi kan ge dem," tillade han.

"Skulle arbetsplatsen kunna bli ett ställe där människor kan tillbringa sitt liv och känna sig inspirerade?", frågade en docent vid universitetet i Melbourne.

Ordföranden för hamnarbetarna i Melbourne, Jim Beggs, svarade honom. "Hamnen är för mig ingen-

ting annat än en utvidgning av min egen familj", sade han.

— De som kommer till mig är mina politiska motståndare, mina vänner från hamnen och företagare.

— Hälften av dem som söker upp mig på mitt kontor kommer inte för att prata om löner eller arbetsförhållanden utan om sina familjeproblem. Det är ett av de livsområden fackföreningsrörelsen nu börjar intressera sig för. Min egen förening har just tagit itu med det.

— Vi måste få företagare och fackföreningsmän att förstå att livskvalitet inte bara betyder högre löner och kortare arbetsvecka. Den har att göra med själva andan på jobbet."

En annan facklig ledare, Ken Turbert, som bl a är ordförande för det australiska statstjänstemannaförbundet, underströk att den avgörande frågan under det kommande decenniet "kommer att bli om själva arbetet får mening."

— Under 60-talet var det inne att tala om 'arbetsstudier'. Under 70- och 80-talen kommer 'arbetstillfredsställelsen' att vara det viktigaste. Det innebär att alla anställda deltar i de beslutsprocesser som rör dem, där detta slags medbestämmande har en funktion. ■

Vad Danmark behöver

□ Kjeld Olesen, de danska socialdemokraternas vice ordförande, bidrog förra året till en debattbok, som hette "Danmark — hvad nu?" (översättes närmast: Danmark — vad ska vi nu göra?)

"Vi är en nation som väntar på något", skrev Olesen i sin analys av det krisdrabbade Danmarks situation. "Vi är rädda för att med självrannsakan se inåt och bara med olust ser vi mot framtiden... Människan har kommit kläm... Politikern har lättare att konstatera problemen än att lösa dem... Vad vi behöver är först och främst en moralisk och etisk inställning."

Många arbetar på lösningar. Ett bidrag till att stärka "en moralisk och etisk inställning" är en nyskriven pjäs, som gavs först vid en föreställning för internationell publik på världskonferensen för moralisk upprustning i Caux i somras. Under hösten har den också presenterats i Århus och Köpenhamn.

Pjäsen visar hur danskar under olika skeden av landets historia, drivna av en rättfärdighetslidelse och gudstro, tagit itu med sin tids sociala missförhållanden — böndernas hemortsband vid godsens på 1700-talet, folkhögskolans och lantbrukskooperationens framväxt på 1800-talet, arbetarrörelsens genombrott och arbetslöshetens bekämpande i vårt eget århundrade. Pjäsen har fått det utmanande namnet "Dansker — hvad nu?" ■

En femhundramilaresa genom söderhavet under nio veckor företogs nyligen av en grupp som var ute i Moralisk upprustnings ärende. Man besökte Fiji, Tonga, Cook-öarna och Västra Samoa. På Tonga arrangerade kungens dotter, prinsessan Pilolevu, en visning av filmen "Apsaras leende" för eleverna vid öns främsta skola och på Cook-öarna var det skolstyrelsens chef som ordnade programmet.

En serie industrikonferenser i Panchgani, det indiska centret för moralisk upprustning, pågår under vinterns lopp. Vid hemkomsten från en av dessa nyligen ordnade anställda vid ett datamaskinföretag ett möte för att delge sina erfarenheter. Chefen för säkerhetstjänsten berättade hur han helt ändrat inställning på fabriken och hur hans son blivit ärlig mot sina föräldrar och samma morgon beslutat upphöra med fusk i skolan. En arbetare hade slutat med spriten, en stenograf hade blivit god vän med sin far efter tre års avbrutna förbindelser, en fackföreningsman hade för första gången på åratals haft ett ingående samtal med sin fru.

De asiatiska ungdomarna i "Song of Asia", som i början av året besökte Sverige och senare inbjöds till Kanada, har delat upp sig i ett antal grupper som också besökt åtta områden i Förenta stater. De har mött stort intresse, inte bland indianerna, både på reservaten och i det indiska centret i Minneapolis. Indiska ledare där har arbetat på att sända en delegation till konferensen i Auckland, Nya Zeeland, för att där bidra med sin kultur och sitt andliga arv. Washington D.C. besöktes bl a utrikesdepartementet, ambassadörer och kongressen.

Från våra läsare

NY VÄRLDs redaktion välkomnar insändare från våra läsare. De bör vara så kortfattande som möjligt och kan undertecknas med namn, initialer eller signatur.

En av Rhodesias ledare sa härom dagen i Genève: "Många av oss tror man kan be till Gud och så blir det som man ber. Men vi har inte förstått att man behöver ställa till rätta det som är fel mellan Gud och oss för att vara på vägglängd."

Han trodde mycket på bönen makt och bad oss att "inte rusa omkring och ha så bråttom som ni har i Europa."

Vi behöver ställa till rätta det som är fel mellan Gud och oss. Det är lätt förbise att i det kristna livssättet gottgörelse och bättring. Om man har något otalt med någon människa skall man enligt Jesu sätt att se först av allt göra upp med henne. Det stämmer ju också väl med det gamla ordstävet att först sopa rent för egen dörr.

Kanske är detta det viktigaste av allt i våra liv och det som vi mest värjer oss för: att först vända sökarljuset mot egna brister för prompt åtgärdande. Det blir då mindre intressant att brutalt blottlägga andras brister och att kräva snabba åtgärder av dem.

Det gäller såväl individer som nationer. I tider av spänning är detta något att tänka på. En gammal och en ny väg för enskilda och politiker. Talet om att våldets väg är snabbare är en fiktion.

Sten Westling

Stolpes kamp...

(Forts. från sid. 2)

nom chansen. Han har tagit den och ämnar inte släppa den förrän världen står i brand." De orden skrevs 1940.

Om detta är sant så är det enda botemedlet att drastiskt ta itu med oäktheten och falskheten i våra egna liv. Men här kommer Stolpe på kollisionkurs med en företeelse som fortfarande lever och frodas i Sverige. Han skriver om stora kretsar av svenska intellektuella, särskilt i Uppsala: "Det fanns inga värden som kunde sägas vara oinskränkt förpliktande. Över hela linjen rådde i Sverige en kuslig relativism, som gav möjligheter för ett accepterande av den tyska ten."

Stolpe skildrar i färgstarka ordalag sina uppgörelser med en del av våra mest lysande intellektuella, bland dem Fredrik Böök, "en av de starkaste och övertygade förkämparna för Hitler och nazismen i Sverige" (*Krigstid* 21). Denne skulle ha riktat en "patetisk" appell till Lunds studenter: "De måste akta sig för att kategoriskt handla som om någonting visst verkligen vore en förbrytelse — ty det är kanske en historisk nödvändighet. Det

vetande är sant som förändrar världen." Någon absolut sanning fanns alltså inte.

Nu råkade Stolpe ut för någonting som man känner igen också i dagens svenska situation: några av diktaturens häftigaste motståndare hyllade den moralrelativism som i Tyskland banat vägen för Hitler. En av dessa var Eyvind Johnson som skrev "Nattövning" och andra antinazistiska böcker.

Nazisterna i Eyvind Johnsons böcker är personer som inte förmått leva i social gemenskap. Deras privatliv företer stora svagheter och luckor. Men han attackerar ursinnigt de kristna som erbjuder en väg att ta itu med just dessa luckor och svagheter. Särskilt utsattes Stolpe — på den tiden engagerad i Oxfordgruppen — Moralisk upprustning — för hans angrepp.

Stolpe kommenterar: "Logiken lyser som synes med sin frånvaro. Detta intellektuella sammanbrott har sin naturliga förklaring. Författarens förnuft säger honom att det kristna resonemanget är riktigt — han tillämpar det själv på sina nazistiska motståndare. Men hans känsla säger honom samtidigt att resonemanget är livsfarligt för honom själv, särskilt när det hävdas så radikalt som av Oxford-

gruppen. Därför slår han förtvivlat omkring sig och gör sitt bästa för att förringa gruppens arbete, omedveten om hur han just genom dessa krampaktiga ansträngningar avslöjar sig själv."

Eyvind Johnson beskyllde också antinazisten Stolpe för att vara nazist. "Eyvind Johnson införde mig som stollig och motbjudande figur i sina följande romaner och karakteriserade mig som en ovanligt vedervärdig nazist!" skriver Stolpe (*Stormens år sid. 123*).

Detta var uppseendeväckande för 35 år sedan. Men inte i dagens Sverige där det blivit något av en sport att kalla dem som man inte gillar "(neo) fascister" eller "nazister".

Stolpe i sin tur gick till strids mot dem som menade att han och hans kristna vänner bara sysslade "med personliga struntproblem, vilkas eventuella lösande inte har minsta betydelse i den ena eller andra riktningen." Han citerar André Maurois bok *Frankrikes tragedi* (1940) för att bevisa att Frankrikes sammanbrott 1940 inför den nazistiska krigsmaskinen berodde på att de ledande männen personligen svek, att de inte kände en högre förpliktelse inför vilken deras

(Forts. på sid. 8)

Båt
PONTUS

BÅTPLANER?

Rådfråga

Båt-PONTUS

Göteborgs

Frihamn

Tel. 031-510704

Brev till vita kvinnor

Utgivarkorsband

□ **Freds rörelsen i Nordirland, nu känd över världen, startades av en kvinna som med egna ögon såg barn dödas under en av de ständiga våldshandlingarna i hennes land.**

Här nedan återger Ny Värld ett brev från en svart kvinna i Soweto, Sydafrika, skrivet ur en likadan nöd. Brevet är adresserat till vita kvinnor. Kathleen Vundla är mor till tolv barn och änka efter Philip Vundla, kallad PQ, en känd förkämpe för sitt folks rättigheter.

Kära vänner!

Jag har haft fyra sömnlösa nätter fram till tisdag. Jag hara gråtit och bätt Gud om klar ledning. De senaste månaderna har varit mycket obarmhärtiga för de svarta kvinnorna i Soweto. Ingen kan någonsin få oss att glömma de kulor som dödade de afrikanska barnen. När vi mödrar träffas för att bedja, bara gråter vi.

Vi känner och erkänner våra misstag, käre Herre, och vi ber om förlåtelse för att vi har svikit de unga. När de bad oss om bröd gav vi dem stenar. Vi föräldrar bär skulden för så många liv. Vi är i materialismens grepp, vi har glömt Gud och vi har inte lyckats ge våra barn en levande tro.

Gud har skapat svarta, vita, bruna. Vi svarta kan inte klara oss utan er, inte heller kan ni klara er utan oss.

Vi behöver en vit modig kvinna som kan vinna vårt folk. Vi behöver henne i Soweto, vi och våra barn. Vi behöver en orädd vit kvinna som går från stadsdel till stadsdel och talar med mitt folk.

De vita kan aldrig få oss att glömma polisernas kulor. Men allt detta skulle läkas genom en vit kvinnas bön om förlåtelse för hennes folks synder. Det enda som kan läka hjärtana hos mödrar i hela Sydafrikanska republiken är en ärlig bön om förlåtelse.

Vi säger i Moralisk upprustning: "Som jag är så är min nation". Det finns sådana som Jeanne d'Arc. En del av dem är ännu i livet. En kvinna som fransyskan Irène Laure t.ex., som

reste runt i Tyskland med sin man, bad om förlåtelse och skapade försöning. Vi är ett mycket enkelt folk, vi har begått stora misstag, vi vill vara en del av världsfamiljen.

Klockan är 1, onsdag morgon. Jag måste stiga upp ur min säng för att skriva detta brev. När vi kvinnor talar om situationen, känner vi förtvivlan och gråter. Men Gud har en plan. Jag är ingen profet och jag har gjort många fel i det förflutna. Allt det vi försökt bygga upp de senaste åren har förstörts och vi måste börja bygga på nytt ur förstörelsen. Jag tycker inte det är lätt.

Kathleen och Philip Vundla.

Min bortgångne man har lämnat mig här med några unga par. Jag förgår mig och förlorar humöret därför att deras dagar är så upptagna, så olika mina. Och jag har ingen att dela tankar med, jag kan bara lämna dem åt Gud.

Vi kommer alltid att behöva varandra. Vid min dotters bröllop var jag så lycklig att ha er med oss i vår fattiga kyrka och jag sa till mig själv: "Nu lever vi som Guds söner och döttrar." Då såg jag inte ännu det mörka moln som hängde över oss.

Svarta och vita tillsammans är an-

svariga för det som hänt och vi måste börja livet på nytt eftersom dessa dagar har varit mörkerdagar för mänskligheten. Inga slags anklagelser och urskuldanden hjälper båda raserna. Vi måste alla ödmjuka oss inför Gud.

Jag blir sårad när mina vita bröder och systrar inte kan komma till mitt hem av fruktan för sina liv. Mitt hem har varit ett internationellt hem och jag vill att det ska tjäna sitt syfte.

Gud har en plan och allt vi behöver göra är att lyda. Jag behöver era böner, för alla av oss måste vidga våra sinnen och hjärtan inför Gud för att bli klara över vårt nästa steg i ovisshet.

Kathleen Vundla

Stolpes kamp...

(Forts. från sid. 7)

små personliga motsättningar kunde reduceras till sitt rätta, fattiga värde.

Stolpe är som sagt en kämpe. Han målar i svart och vitt. Men ändå är hans memoarböcker mycket läsvärda, särskilt för dem som vill tränga in bakom slagorden och studera demokratins grundvalar och diktaturens orsaker.

Stora avsnitt av memoarböckerna ägnas åt Stolpes kontakter med Frank Buchman och Oxfordgruppen. den frågan förtjänar en särskild artikel.

Bror Jonzon

En serie industrikonferenser på Tirley Garth, konferenscentret i mellersta England, planeras för 1977.

På Trossnäs gård i Värmland inbragte en julmarknad 8.500 kr. för moralisk upprustnings konferenscentrum Caux i Schweiz. Programmet upptog bl a en diavildvisning "Caux i ord och bild".

PRENUMERERA NU FÖR 1977

Postgiroblankett medföljer

ny
värld

Ny Värld utkommer med 12 nummer per år. **Utgivare:** Idé och Kultur, Sveavägen 34, 6 tr, 111 34 Stockholm. Tel. 08/10 34 56. **Prenumerationspris** per kalenderår: Sverige kr 30:—, postgiro 70 98 70—0 (Idé och Kultur), Finland mk 26:—, postgiro 11 20 95—0 (Ny Värld), Helsingfors. **Lösnummerpris:** kr 2:50 eller mk 2:—. **Ansvarig utgivare:** Lennart Sjögren. **I redaktionen:** Nils Gösta Ekman, Ingeborg Ekman, Bror Jonzon, Ann-Kristin Särnbrink, Finn Harald Wetterfors, Gunnar Wieselgren. ISSN 0347—2272